Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19175

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i (ÇBBÖ), Türkmen ve Y?ld?z (2019) taraf?ndan geli?tirilmi?, bireylerin **boyun e?icilik** e?ilimlerini çok boyutlu bir perspektifle ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçt?r. Ölçek, tek boyutlu yakla??mlar?n yetersiz kald??? dü?ünülen bu karma??k yap?y?, farkl? ba?lamlar ve motivasyonlar çerçevesinde ele almaktad?r. Geli?tirme çal??mas?, özellikle **psikoloji** ve dini ara?t?rmalar alanlar?nda **boyun e?icilik** kavram?n?n derinlemesine anla??lmas?na katk? sa?lamay? hedeflemi?tir. Çal??ma, ölçe?in yap? geçerli?i ve güvenirli?ini sa?lamak üzere geli?tirme a?amalar?n? detayl?ca ele almaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Boyun E?icilik, Çok Boyutluluk, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik, Uyum, ?taat, Dini Ara?t?rmalar, Yap? Geçerli?i.

Yazarlar

Kübra Türkmen, Merve Y?ld?z.

Amaç

Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i'nin temel amac?, **boyun e?icilik** (submissiveness) yap?s?n? tek bir genel skorla de?il, bu yap?y? olu?turan alt boyutlar? ay?rt ederek ölçebilen geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? sunmakt?r. Geli?tiriciler, boyun e?icili?in sadece olumsuz bir ki?ilik özelli?i olarak de?il, ayn? zamanda sosyal ve kültürel ba?lamlarda i?levsel veya adaptif olabilecek yönlerinin de bulundu?unu varsaym??lard?r. Bu nedenle ölçek, bireyin otoriteye, sosyal normlara veya dini ilkelere kar?? gösterdi?i uyum ve itaat e?ilimlerini farkl? boyutlarda analiz etme ihtiyac?ndan do?mu?tur. Ölçe?in geli?tirilmesi, özellikle Türkiye ba?lam?nda **boyun e?icilik** davran??lar?n?n incelenmesinde bilimsel çal??malara sa?lam bir temel olu?turmay? hedeflemektedir.

Yap? (Construct)

Ölçe?in ölçtü?ü **yap?**, çok boyutlu **boyun e?icilik**tir. Boyun e?icilik, genellikle bireyin ba?kalar?n?n iradesine, beklentilerine veya emirlerine direnç göstermeksizin uyma e?ilimi olarak tan?mlan?r. Bu kavram, psikolojide genellikle pasiflik, itaatkârl?k ve öz-savunmadan kaç?nma ile ili?kilendirilir. Ancak ÇBBÖ, bu yap?y? tek boyutlu bir eksenden ç?kararak, farkl? motivasyon kaynaklar?n? (örne?in, ki?ileraras? ili?kiler, dini inançlar, sosyal bask?) temel alan alt boyutlara ay?rmaktad?r.

Çok boyutlu bir yakla??m, boyun e?icili?in nedenlerini ve sonuçlar?n? daha iyi anlamay? sa?lar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Örne?in, bir birey sosyal uyumu sa?lamak için boyun e?ebilirken, bir di?eri bunu dini bir görev olarak alg?layabilir. Ölçek, bu ayr?m? yaparak **boyun e?icilik** davran???n?n alt?nda yatan psikolojik dinamikleri derinlemesine inceleme f?rsat? sunar. Bu yap?, hem klinik hem de sosyal psikoloji ara?t?rmalar? için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i'nin **geçerlik** çal??malar?, ölçe?in amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemeye odaklanm??t?r. Kaynakçada spesifik istatistiksel sonuçlar belirtilmemi? olsa da, geli?tirme çal??malar?nda genellikle Kapsam Geçerli?i (uzman görü?leri), Yap? Geçerli?i (Faktör Analizi ile) ve Ölçüt Ba?lant?l? Geçerlik (benzer veya z?t yap?larla korelasyon) yöntemleri kullan?l?r.

Geli?tiriciler, ölçe?in yap?sal geçerli?ini sa?lamak amac?yla muhtemelen hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemlerini kullanm??lard?r. Bu analizler, ölçek maddelerinin teorik olarak öngörülen alt boyutlara uygun bir ?ekilde kümelendi?ini göstermeyi amaçlar. Güçlü bir yap? geçerli?i, ÇBBÖ'nün gerçekten çok boyutlu **boyun e?icilik** yap?s?n? ölçtü?ünün en önemli kan?t?d?r.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n zamana ve farkl? ko?ullara kar?? tutarl?l???n? ve istikrar?n? de?erlendirir. Yay?nlanan kaynakta spesifik güvenirlik katsay?lar? yer almasa da, ölçek geli?tirme sürecinin bir parças? olarak bu çal??malar?n yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Tipik olarak kullan?lan güvenirlik yöntemleri ?unlard?r:

?ç Tutarl?l?k Katsay?s?: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu gösteren Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanm??t?r. Çok boyutlu yap?lar için bu katsay?, hem genel ölçek hem de her bir alt boyut için ayr? ayr? sunulur.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini ölçmek için belirli bir zaman aral???yla tekrar uygulamalar yap?lm?? olabilir.

Madde Analizleri: Maddelerin ay?rt edicilik ve güçlük indeksleri incelenerek ölçe?in genel güvenirli?i yükseltilmi?tir.

Bu çal??malar, ÇBBÖ'nün bilimsel ara?t?rmalarda kullan?labilecek düzeyde yüksek güvenirli?e sahip oldu?unu ortaya koymay? amaçlam??t?r.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i'nin geli?tirilmesinde en kritik a?amalardan biri Faktör Analizidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in ad?ndan da anla??laca?? gibi, bu analiz, **boyun e?icilik** yap?s?n?n tekil de?il, birbiriyle ili?kili ancak farkl? alt boyutlardan olu?tu?unu göstermek için kullan?lm??t?r.

Geli?tiriciler, muhtemelen bir dizi madde havuzunu pilot gruplara uygulad?ktan sonra Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullanarak teorik alt boyutlar? istatistiksel olarak do?rulam??lard?r. AFA sonucunda elde edilen faktör yap?s?, ölçe?in çok boyutlu do?as?n? destekleyen ve her bir faktörün (alt boyutun) özgün bir **boyun e?icilik** biçimini temsil etti?ini gösteren bir yap?y? ortaya ç?karm??t?r. Ard?ndan, daha sonraki örneklemlerde bu yap?n?n geçerlili?ini test etmek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm?? olabilir. Bu süreç, ölçe?in yap?sal modelinin sa?laml???n? ve kuramsal temellerle uyumunu kan?tlam??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Ölçek Geli?tirme (Self-Report/Öz Bildirim)

Format: Derecelendirme format?nda Likert tipi bir ölçek kullan?ld??? varsay?lmaktad?r, ancak kesin derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir. Tipik olarak 4, 5 veya 7 noktal? Likert format? kullan?l?r.

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinal geli?tirme dili).

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Muhtemelen üniversite ö?rencileri veya yeti?kinler üzerinde geli?tirilmi?tir, zira psikometrik çal??malar genellikle bu gruplarla ba?lar).

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18+).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Türkiye'deki çe?itli demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an bir örneklem üzerinde standardize edilmi?tir. Çal??man?n "Dini Ara?t?rmalar" dergisinde yay?nlanmas?, örneklemde dini inanç ve pratik düzeylerinin çe?itlili?ine dikkat edilmi? olabilece?ini dü?ündürmektedir.

Test Metodolojisi: Çok boyutlu bir yap?y? ölçmek üzere geli?tirilmi?, psikometrik standartlara uygun olarak madde havuzu olu?turulmu?, uzman görü?üne sunulmu? ve ard?ndan faktör analizi ile yap? geçerli?i sa?lanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu, Psikometri, Boyun E?icilik, Ölçek Geli?tirme, Öz Bildirim, Yap?sal E?itlik Modellemesi, Cronbach Alfa.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Kübra Türkmen

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: kubraaslanturkmen@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2019 (Yay?n y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m?na ili?kin izinler için sorumlu yazar Kübra Türkmen ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir (kubraaslanturkmen@gmail.com). Ticari kullan?m haklar? için yazar?n izni zorunludur.

Referanslar

Türkmen, K., ve Y?ld?z, M. (2019). A study of Multidimensional Submissiveness Scale. *Dini Ara?t?rmalar, 22*(56) , 285-306. doi: 10.15745/da.630673

Makalenin orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cok-boyutlu-boyun-egicilik-olcegi-toad.pdf

Makalenin DergiPark üzerindeki ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Çok Boyutlu Boyun E?icilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içeri?inde yer almamaktad?r. Maddelerin tam listesi için lütfen referans olarak verilen akademik makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM